

İSO BAŞKANI, ENFLASYONİST BÜYÜMENİN SÜRDÜRÜLEBİLİR OLMADIĞINI SÖYLEDİ

BÜYÜME PAHASINA enflasyon zarar verir

Kazanımlardan vazgeçilemez

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, enflasyon-kur-faiz göstergelerindeki değişimler nedeniyle geleceğe yönelik öngörü yapmakta zorlandıklarına dikkat çekti. Bahçivan, "Sürekli fiyat istikrarı ve finansal istikrara vurgu yapmamızın nedeni, enflasyonist bir büyüme yapısının nitelikli ve sürdürülebilir olmayacağına farkında olmamızdır. Son 20 yıldır elde ettiğimiz kıymetli kazanımlardan asla vazgeçmemeliyiz, bunun karşılığı büyüme olsa bile. Büyüme pahasına enflasyon görüşü ülkemizin yararına değil, asla kabul etmemeliyiz" dedi. **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, orta vadede finansal istikrar risklerinin artacağına vurgu yaptı.

İhracat artışı uzun vadeli olmaz

MERKEZ Bankası'nın temel amacı olan fiyat istikrarından uzaklaşıldığını kaydeden Bahçivan, "Finansal istikrar da risk altına alındı. Belirsizliği ortadan kaldırmadığınız, güven ve öngörülebilirliği artıramadığınız sürece düşük faizlerin olumlu etkileri kısa süreli olacak" diye konuştu. Bahçivan ayrıca, "Sürekli yıpranan TL karşılığında oluşan ihracat artışının uzun vadeli bir başarı getireceğine inanmıyoruz. 2021 Türkiye'sinde eski dönemlerin 'yap devalüasyonu, artır ihracatı!' zihniyetiyle yaşayan, finansal istikrardan uzaklaşıp devalüasyonlardan medet uman **sanayici**-ihracatçı olmak istemiyoruz. Bu açıklamaları, **sanayimizin** geleceği adına yapıyoruz" ifadelerini kullandı. **7'de**

Erdal Bahçivan, "Sürekli yıpranan TL karşılığında oluşan ihracat artışının uzun vadeli bir başarı getireceğine inanmıyoruz. 2021 Türkiye'sinde eski dönemlerin 'yap devalüasyonu, artır ihracatı!' zihniyetiyle yaşayan, finansal istikrardan uzaklaşıp devalüasyonlardan medet uman **sanayici**-ihracatçı olmak istemiyoruz" dedi

Yanılmalar hedefleri alt üst ediyor

BAHÇIVAN, "Acı ama gerçek: Sadece kur ve enflasyon hedeflerindeki yanılmalar neredeyse tüm makro ekonomik hedefleri alt üst etmeye yetiyor. Bu da planların tutarlılığını zayıflatarak henüz uygulamaya bile geçmeden kamuoyu nezdindeki inandırıcılığını kaybettiriyor" dedi.

Büyüme pahasına enflasyona karşıyız

İstanbul Sanayi Odası Başkanı Erdal Bahçivan, büyüme pahasına enflasyon görüşü Türkiye'nin yararına olmadığını asla kabul edilmemesi gerektiğini belirterek, "Belirsizliği ortadan kaldırmadığınız, güven ve öngörülebilirliği artıramadığınız sürece düşük faizlerin olumlu etkileri kısa süreli olacak, orta vadede finansal istikrar riskleri artacak" dedi

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin ekim ayı olağan toplantısı, "İstikrarlı, Nitelikli ve Sürdürülebilir Bir Ekonomik Büyüme İçin Fiyat İstikrarı ve Güvenin Önemi" ana gündemi gerçekleştirildi. İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, ekonomi gündeminin ilk sıralarını oluşturan enflasyon-kur-faiz göstergelerindeki değişimler nedeniyle geleceğe yönelik öngörü yapmakta zorlandıklarını vurguladı. Bu noktada Türkiye'de enflasyonun yüzde 20'ler bandına yerleştiğini belirten Bahçivan şöyle devam etti: "Politika faizinin ise son indirimlerle birlikte yüzde 16 seviyesine çekildiğini görüyoruz. Bu gelişmeler sonrasında diğer ülkelerden farklı olarak her gün döviz kurlarının yeni rekorlar kırdığına tanık oluyor ve küresel enflasyonist baskıyı çarpan etkisiyle çok daha fazla hissediyoruz. Pek çok sorunun bir arada yaşandığı ve belirsizliklerin arttığı bu zor dönemde, bizim normal dönemlerdeki Merkez Bankası anlayışından çok daha farklı, çok daha titiz, çok daha dikkatli bir anlayışla hareket etmemiz gerekiyor. Oysa tam tersine, Merkez Bankamızın temel amacı olan fiyat istikrarından uzaklaşıldığını görüyoruz ve bu durumun, bankanın destekleyici amacı olan finansal istikrarı da risk altına aldığına tanık oluyoruz. Bugün fiyat istikrarı ve finansal istikrar konusunda yaşadığımız sorunların çözümü keşke sadece Merkez Bankası'nın faizleri indirmesi veya artırmasıyla çözülebilecek kadar ba-

sit ve kolay olsaydı. Her ne kadar faizlerin düşmesini hepimiz arzu etsek de diğer tarafta serbest piyasa koşullarında gerçekleşen fiyatlamalar var. Belirsizliği ortadan kaldırmadığınız, güven ve öngörülebilirliği artıramadığınız sürece düşük faizlerin olumlu etkilerinin kısa süreli olacağını, orta vadede finansal istikrar risklerinin artacağını asla unutmamalıyız."

Fiyatlamada sıkıntı yaşıyoruz

Sanayiciler için çok önemli iki gösterge olan enflasyon ve kur tahminlerine hedefler ile gerçekleştirmeler arasındaki farkın giderek açıldığını tanık olduklarını kaydeden Bahçivan, "Eylül ayında yüzde 20'ye yaklaşan enflasyonun baz etkileri nedeniyle azalsa

bile yıl sonunda yüzde 16,2'ye kadar gerilemesine pek ihtimal vermiyoruz. Ayrıca ÜFE ile TÜFE arasındaki makasın giderek açılması, **sanayicilerimizin** fiyatlamada yaşadıkları zorlukların kalıcı olabileceği ve enflasyonun daha yukarı seviyede katılabileceği endişelerini artırıyor. Acı ama gerçek: Sadece kur ve enflasyon hedeflerindeki bu yanılgılar bile neredeyse tüm makro ekonomik hedefleri alt üst etmeye yetiyor. Bu da planların tutarlılığını zayıflatarak henüz uygulamaya bile geçmeden kamuoyu nezdindeki inandırıcılığını kaybettiriyor."

Devalüasyondan medet umulmaz

İSO olarak fiyat istikrarını ve finansal istikrarı kalıcı ola-

rak tesis etmenin; Türkiye ekonomisi için en değerli kazanım olacağını, Eylül 2018, 2019 ve 2020 dönemlerinde açıklanan ekonomi programlarına yönelik olarak da olduğu gibi yıllardır dile getirdiklerini hatırlatan Bahçivan, şöyle konuştu: "Sürekli olarak fiyat istikrarı ve finansal istikrarı bu kadar vurgu yapmamızın nedeni, başından beri enflasyonist bir büyüme yapısının nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağına farkında olmamızdır. Bu nedenle son yirmi yıldır elde etmiş olduğumuz o kıymetli kazanımlardan asla ve asla vazgeçmemeliyiz. "Bunun karşılığı büyüme olsa bile." Bunun altını tekrar çizerek söylüyorum: Büyüme pahasına enflasyon görüşünün ülkemizin yararına olmadığını ve asla kabul etmememiz gerektiğini düşünüyorum. Zira geçmiş yıllarda paramızı devalüe ederek ihracatı artırmaya çalıştığımız, yüksek enflasyonla yüksek büyüme yakaladığımız, fiyat istikrarını büyümeye feda ettiğimiz dönemleri, o dönemin kuşakları olarak birlikte yaşadık. Şu an o dönemleri; büyüme performanslarıyla değil uç haneli enflasyonlar ve ardı arkası kesilmeyen krizlerle hatırlıyoruz. Sürekli yıpranan TL karşılığında oluşan ihracat artışının uzun vadeli bir başarı getireceğine de inanmıyoruz. 2021 Türkiye'sinde eski dönemlerin 'yap devalüasyonu, artır ihracat!' zihniyetiyle yaşanan, finansal istikrardan uzaklaşıp devalüasyonlardan medet uman **sanayici**-ihracatçı olmak istemiyoruz."

Döviz kuru dış ticareti zorluyor

TL'deki değer kaybı ihracatın artmasına neden olurken ithalatı zorlaştırıyor. İthalatın yüzde 78'ini üretim için kullanılan ara mallar oluşturuyor. 'Rekabetçi kur'un dış ticaret açığına etkisi ise yalnızca 5,5 milyar dolar

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), eylül ayına ilişkin dış ticaret istatistiklerini yayımladı. Merkez Bankası tarafından 100 baz puanlık faiz indiriminin gerçekleştiği, dolar kurunun ortalama 8,55 lira seviyesinde olduğu eylülde ihracat, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 30 artarak 20 milyar 780 milyon dolar, ithalat ise yüzde 11,9 artarak 23 milyar 328 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Ocak-eylül döneminde ihracat bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 35,9 artarak 160 milyar 951 milyon dolar, ithalat ise yüzde 23,7 artarak 193 milyar 301 milyon dolar oldu.

İhracattaki artışın en önemli nedenlerinden birisi pandemi döneminde ertelenen talep, ikincisi ise Çin ile ilgili tedarik sorunları nedeniyle talebin bir kısmını Türkiye'ye yönelmiş olması. İktidarın 'rekabetçi kur' söyleminin dış ticaret açığına kalıcı bir etkisinden bahsetmek mümkün değil. Zira Türkiye üretim yapmak için ithal etmek zorunda. Kurdaki artış nedeniyle ithalat da giderek daha pahalı bir hale geliyor. Eylülde ithalatta ara mallarının payı yüzde 78,0, ocak-eylül döneminde ise yüzde 76,6 oldu. Başka bir ifadeyle 100 ithalatın 75'inden fazlası üretimde kullanılıyor.

Öte yandan eylül ayında imalat sanayi ürünlerinin toplam ithalattaki payı da yüzde 77,6 olarak hesaplandı.

AÇIKTA BELİRGİN BİR İYİLEŞME YOK

Doç. Dr. Oğuz Demir, dolar kurundaki artışın ihracata olan

Öngörüsüzlük zorluyor

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, fiyat istikrarına vurgu yapan açıklamalarına devam etti.

Bahçivan enflasyon-kur-faiz göstergelerindeki değişimler nedeniyle geleceğe yönelik öngörü yapmakta zorlandıklarına dikkat çekerek "Sürekli fiyat istikrarı ve finansal istikrara vurgu yapmamızın nedeni, enflasyonist bir büyüme yapısının nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağını farkında olmamızdır. Son 20 yıldır elde ettiğimiz kıymetli kazanım-

lardan asla vazgeçmemeliyiz, bunun karşılığı büyüme olsa bile. Büyüme pahasına enflasyon görüşü ülkemizin yararına değil, asla kabul etmemeliyiz" dedi.

Bahçivan, güven ve itibar kaybı ile adlandırdıkları sürecin sadece tek bir kurum ile sınırlı olmadığını da vurgulayarak, çarpıcı bir diğer örneğini son yıllarda "Orta Vadeli Program" veya "Yeni Ekonomi Programı" adlarıyla açıklanan ve gelecek 3 yıla ilişkin hedeflerin yer aldığı ekonomi programlarında da gördüklerini söyledi.

etkisinin çok sınırlı olduğuna dikkat çekti.

Demir, 2014 yılına kıyaslayarak şunları söyledi: "Dolardaki artış Türk mallarının ucuzlamasına neden oldu. Dolayısıyla fiyatlardaki bu düşüş Türkiye'de ihracatın artmasına neden oldu. Aslında 2014 yılında da bu seviyelerdeydi Türkiye'nin ihracatı. O zaman 1 dolar 2 lira ortalamasındaydı bu sene 1 dolar 8 lira ortalamasında devam etmesine rağmen hemen hemen aynı rakamlar."

Dış ticaret açığında belirgin bir iyileşme olmadığını dikkat çeken Demir, "İlk 9 aya baktığımızda geçtiğimiz seneye göre dış ticaret açığı sadece 5 buçuk milyar dolar civarında kapatmışız durumdayız. Yani öyle belirgin bir iyileşme, dış ticaret açığının fazlaya dönüşmesi söz konusu

değil" ifadelerini kullandı.

Demir, TL'nin bilinçli bir şekilde değer kaybetmesine izin verildiğini belirterek "Uygulanan politikaya teknik olarak bir devalüasyon denilemez ama TL'nin değer kaybedeceği bile bazı politikalar uygulanıyor. En önemli sorun kurdaki oynaklık fiyatlamayı yapmayı zorlaştırıyor üreticiler açısından. Enflasyon riski devam ediyor. Ekonomideki belirsizlik ve öngörülemeslik orta ve uzun vadede bu ihracatın ülkede sağlıklı bir düzene geçiş değil elimizdeki kaynakları yurtdışına ucuz satmamız gibi bir anlama geliyor" şeklinde konuştu.

İTHALAT DAHA HIZLI ARTIYOR

Adana Ticaret Odası (ATO) Meclis Başkanı İsmail Acı, rekabetçi kurun Türkiye'nin dış ticaret açığı üzerinde olumlu

İTHALATIN YÜZDE 40'I BEŞ ÜLKEDEN

etki yaratması beklenirken, yanlış politikalar sonucu bu beklentilerin gerçekleşmediğini belirtti. Acı yaptığı açıklamada "Türkiye'de yapılan çalışmalar göstermektedir ki, döviz kurları ihracat ve ithalat üzerinde en çok etkili olan unsur olarak yer almaktadır. İhracattaki artışın ana belirleyicisi dış talepteki artıştır. İkinci unsur işgücü maliyetlerinin seviyesidir. Döviz kurlarındaki artışın ithalatı yavaşlatma etkisi ihracatı artırma etkisinden daha yüksektir. Döviz kuru artışları hızlanınca bu kez de hem ihracat hem de ithalat birlikte artmaktadır. Ancak ithalat daha hızlı artmaktadır ve dış ticaret açığı yükselmektedir. Bizim ülke olarak üzerinde durmamız gereken en önemli konu üretimi artırmanın gerekliliğidir" ifadelerini kullandı.

Ekonomi Servisi

TÜSİAD'dan sonra İSO da sert çıktı

İSTANBUL Sanayi Odası

Başkanı **Erdal Bahçivan**, “Sürekli yıpranan TL ile ihracat artışı uzun vadeli başarı getirmeyecek. Büyüme pahasına enflasyon görüşü ülkemizin yararına değil, asla kabul etmemeliyiz” dedi. >> 9da

Yıpranan TL ile ihracat artışı uzun vadeli başarı getirmeyecek Enflasyonist büyüme zararlı

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) dünkü ekim ayı İSO Meclisi toplantısında üyelere seslenen İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Merkez Bankası'nın temel amacı olan fiyat istikrarından uzaklaşılmasını, destekleyici amacı olan finansal istikrarın da risk altına alındığını belirtti. Bahçivan, "Faizlerin düşmesini hepimiz arzu etsek de serbest piyasa koşullarında gerçekleşen fiyatlamalar var. Belirsizliği ortadan kal-

Erdal Bahçivan, sanayinin geleceği adına açıklamalar yaptığını belirtti.

dırmadığımız, güven ve öngörülebilirliği artıramadığımız süreçte düşük faizlerin olumlu etkileri kısa süreli olacak, orta vadede finansal istikrar riskleri artacak" dedi. Enflasyon-kur-faiz göstergelerindeki değişimler nedeniyle geleceğe yönelik öngöründe zorlandıklarını da ifade eden Bahçivan, şöyle devam etti: "Sürekli fiyat istikrarı ve finansal istikrara vurgu yapmamızın nedeni, enflasyonist bir büyüme yapısının nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağına farkında olmamızdır. Son 20 yıldır el-

de ettiğimiz kıymetli kazanımlardan asla vazgeçmemeliyiz, bunun karşılığı büyüme olsa bile. Büyüme pahasına enflasyon görüşü ülkemizin yararına değil, asla kabul etmemeliyiz."

Bahçivan'a göre, "sürekli yıpranan TL karşılığında oluşan ihracat artışı" uzun vadeli başarı getirmeyecek. Bahçivan bu konuda şu vurguyu yaptı: "2021 Türkiye'sinde eski dönemlerin 'yap devalüasyonu, artır ihracatı!' zihniyetiyle yaşayan, finansal istikrardan uzaklaşıp devalüasyonlardan medet uman **sanayici**-ihracatçı olmak istemiyoruz."

● **Ekonomi Servisi**

ISO, ASO VE BTSO İNDİRİM KARARINI DEĞERLENDİRDİ

Sanayiciden faize iki farklı yorum!

Türkiye'nin üç büyük sanayi odasının aylık meclis toplantısında, Merkez Bankası'nın ve kamu bankalarının faiz indirim kararı tartışıldı. Ankara ve Bur-

sa odaları, faizlerin düşürülmesi kararını yerinde bir adım olarak nitelerken, İstanbul Sanayi Odası'ndan orta vade için finansal istikrarsızlık uyarısı geldi.

ISO: Finansal istikrar risk altına alındı

Erdal Bahçivan: Merkez Bankamızın temel amacı olan fiyat istikrarından uzaklaşıldı, destekleyici amacı olan finansal istikrar da risk altına alındı. Faizlerin düşmesini hepimiz arzu etsek de serbest piyasa koşullarında gerçekleşen fiyatlamalar var. Belirsizliği ortadan kaldırmadığınız, güven ve öngörülebilirliği artıramadığınız sürece düşük faizlerin olumlu etkileri kısa süreli olacak, orta vadede finansal istikrar riskleri artacak. /19

ASO: TCMB'nin kararını destekliyoruz

Nurettin Özdebir: Merkez Bankası'nın faiz indirim kararı yerinde. Kamu bankaları gibi, özel bankalardan da faiz indirimi bekliyoruz. TCMB'nin faiz indirimi kararı, klişeleşmiş ekonomi görüşlerinin dışında tartışılması gerekiyor. ISO 500 kârlılık ortalamasının yüzde 10-12 olduğu dönemde, yüzde 16'lık faiz ciddi risk algısıdır. /03

BTSO: Faiz indirimini değerli buluyoruz

İbrahim Burkay: Kamu bankalarının faiz indirimlerini değerli buluyoruz. Özel bankaların da sürece destek olmasıyla bu hassas dönemi en az hasarla atlarmaya çalışacağız. Yatırımı cazip kılabilecek faiz oranları ve enflasyonla mücadeleyle birlikte döviz kurlarının öngörülebilir bir yapıya kavuşması en önemli beklentilerimiz. /03

ASO VE BTSO'YA GÖRE TCMB DOĞRU ADIM ATTI

Faiz indirimine iki başkandan destek

Ankara **Sanayi Odası** (ASO) Başkanı Nurettin Özdebir ve Bursa Ticaret ve **Sanayi Odası** (BTSO) Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Burkay, TCMB'nin faiz indirimini desteklediklerini açıkladılar. ASO Ekim ayı Meclis toplantısında maliyetler konusunda öngörülebilirliğin her geçen gün azaldığını belirten Özdebir, gıda, enerji ve lojistik artışının üretim maliyetini ciddi şekilde yükselttiğini söyledi. Maliyet artışının kapasite düşürülmesine ya da kapanma riskiyle karşı karşıya kalmalarına neden olabileceğine dikkat çeken Özdebir, "Bunlara şimdiden hazırlıklı olmalıyız. Tüm firmalarımızın 2022 projeksiyonlarında sadece finansal anlamda değil, lojistik ve tedarik zinciri açısından da ciddi planlama yapması gerektiğini düşünüyorum" uyarısında bulundu. Merkez Bankası'nın faiz indirim kararının, klişeleşmiş ekonomi görüşlerinin dışında tartışılması gerektiğine değinen Nurettin Özdebir, **İSO 500** kârlılık ortalamasının yüzde 10-12 olduğu dö-

nemde, yüzde 16'lık faizin ciddi risk algısı olduğunu dile getirdi.

"YÜKSEK FAİZLE FAALİYETLERİ SÜRDÜRMEK ANLAMLI DEĞİL"

Teorilerin enflasyon ve faiz arasındaki nedensellik ilişkisini açıklamakta yeterli kaldığına değinen Özdebir, bu yüzden faiz kararı alınırken diğer ekonomik değişkenlerin de dikkate alınması gerektiğini belirtti. Küresel bir enflasyon artış eğiliminin söz konusu olduğu bir ortamda, yüksek faiz ile ekonomik faaliyetleri sürdürmenin anlamlı olmadığını dile getiren Özdebir, bu koşullarda borçlu firmaların da borçlarını ödemesinin mümkün olmadığını anlattı. MB'nin faiz indirim kararını yerinde bulduklarını anlatan Özdebir, kamu bankalarının yaptığı gibi özel bankaların da faizi indirmesini beklediklerini söyledi. Faiz indirimiyle oluşacak parasal genişlemenin imalat **sanayine** aktırılmasının önemine işaret eden Özdebir, aksi takdirde cari açığın artacağını vurguladı.

"FAİZ İNDİRİMLERİNİ DEĞERLİ BULUYORUZ"

BTSO Başkanı İbrahim Burkay da, kamu bankalarının öncülüğünde gerçekleştirilen faiz indirimlerini değerli bulduklarını, özel bankaların da sürece destek olmasıyla bu hassas dönemi en az hasarla atlattırma çalışacaklarını bildirdi. Yabancı ve yerli firmaların yatırım iştahına dönük finansal kaynak arayışlarının arttığı bir dönemde Merkez Bankası'nın aldığı faiz kararının sürpriz olarak değerlendirildiğini dile getiren Burkay, "İş dünyası temsilcileri olarak öngörülebilir ve finansal istikrarla sürdürülebilir üretimi, güçlü bir kalkınma stratejisinin ilk adımı olarak görüyoruz. Yatırımı cazip kılabilecek faiz oranları ve enflasyonla mücadeleyle birlikte döviz kurlarının öngörülebilir bir yapıya kavuşması, en önemli beklentilerimiz arasında. Bu bakımdan kamu bankalarının öncülüğünde gerçekleştirilen faiz indirimlerini değerli buluyoruz" açıklamasını yaptı.

'Devalüasyondan medet uman ihracatçı olmak istemiyoruz'

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan, Merkez Bankası'nın temel amacından uzaklaştığını ve finansal istikrarın risk altında olduğunu söyledi. İSO'nun ekim ayı olağan Meclisi 'İstikrarlı, Nitelikli ve Sürdürülebilir Bir Ekonomik Büyüme İçin Fiyat İstikrarı ve Güvenin Önemi' ana gündemi ile toplandı. Meclisin açılışında konuşan İSO Başkanı Bahçivan, ekonomi gündeminin ilk sıralarını oluşturan enflasyon-kur-faiz göstergelerindeki değişimler nedeniyle geleceğe yönelik öngörü yapmakta zorlandıklarını vurguladı. Pandemi ile mücadele kapsamında aşılamanın etkisiyle güçlenen talebin, tedarik zincirlerindeki aksamaların, hammadde fiyatlarındaki artış eğiliminin ve enerji fiyatlarının rekor seviyelere yükselmesinin enflasyonu körüklediğine dikkat çeken Bahçivan, "Küresel enflasyonun 2021 sonunda yüzde 4,8 ile son 14 yılın en yüksek düzeyinde gerçekleşmesinin beklendiğini gö-

Merkez Bankası'nı temel amacı olan fiyat istikrarından uzaklaşmakla eleştiren İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Yap devalüasyonu, artır ihracatı zihniyetiyle yaşayan, finansal istikrardan uzaklaşıp devalüasyonlardan medet uman sanayici-ihracatçı olmak istemiyoruz" dedi.

ve gelecek 3 yıla ilişkin hedeflerin yer aldığı ekonomi programlarında da gördüklerini söyledi. Enflasyon ve kur tahminlerinde öngörülen hedefler ile gerçekleşmeler arasındaki farkın giderek açıldığına dikkat çeken Bahçivan, "Acı ama gerçek: Sadece kur ve enflasyon hedeflerindeki bu yanlışlar bile neredeyse tüm makroekonomik hedefleri altüst etmeye yetiyor. Bu da planların tutarlılığını zayıflatarak henüz uygulamaya bile geçmeden kamuoyu nezdindeki inandırıcılığını kaybettiriyor" diye konuştu.

rüyoruz. Ülkemize baktığımızda enflasyonun yüzde 20'ler bandına yerleştiğini, politika faizinin ise son indirimlerle birlikte yüzde 16 seviyesine çekildiğini görüyoruz. Bu gelişmeler sonrasında diğer ülkelerden farklı olarak her gün döviz kurlarının yeni rekorlar kırdığına tanık oluyor ve küresel enflasyonist baskıyı çarpan etkisiyle çok daha fazla

hissediyoruz" dedi.

OVP inandırıcılığını kaybediyor Güven ve itibar kaybı ile adlandırdıkları bu sürecin sadece tek bir kurum ile sınırlı olmadığını vurgulayan Bahçivan, aynı durumun çarpıcı bir diğer örneğini de son yıllarda 'Orta Vadeli Program' veya 'Yeni Ekonomi Programı' adlarıyla açıklanan

Büyüme pahasına enflasyon kabul edilemez

İSO olarak fiyat istikrarını ve finansal istikrarı kalıcı olarak tesis etmenin; Türkiye ekonomisi için en değerli kazanım olacağını yıllardır dile getirdiklerini hatırlatan Bahçivan, "Son 20 yıldır elde etmiş olduğumuz kazanımlardan asla ve asla vazgeçmemeliyiz. Bunun karşılığı büyüme olsa bile. Büyüme pahasına enflasyon görüşünün ülkemizin yararına olmadığını ve asla kabul etmememiz gerektiğini düşünüyorum. Zira geçmiş yıllarda paramızı devalüe ederek ihracatı artırmaya çalıştığımız, yüksek enflasyonla yüksek büyüme yakaladığımız, fiyat istikrarını büyüme feda ettiğimiz dönemleri, o dönemin kuşakları olarak birlikte yaşadık. 2021 Türkiye'sinde eski dönemlerin 'yap devalüasyonu, artır ihracatı' zihniyetiyle yaşayan, finansal istikrardan uzaklaşıp devalüasyonlardan medet uman sanayici-ihracatçı olmak istemiyoruz" dedi.

Orta vadede finansal istikrar riskleri artıracak

Pek çok sorunun bir arada yaşandığı ve belirsizliklerin arttığı bu dönemde, normal dönemlerdeki Merkez Bankası anlayışından çok daha farklı, çok daha titiz, çok daha dikkatli bir anlayışla hareket edilmesi gerektiğini, ancak tam tersine, Merkez Bankası'nın temel amacı olan fiyat istikrarından uzaklaştığına dikkat çeken İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "Bu durumun, Merkez Bankası'nın destekleyici amacı olan finansal istikrarı da risk altına aldığına tanık oluyoruz. Bugün fiyat istikrarı ve

finansal istikrar konusunda yaşadığımız sorunların çözümü keşke sadece Merkez Bankası'nın faizleri indirmesi veya artırmasıyla çözülebilecek kadar basit ve kolay olsaydı. Her ne kadar faizlerin düşmesini hepimiz arzu etssek de diğer tarafta serbest piyasa koşullarında gerçekleşen fiyatlamalar var. Belirsizliği ortadan kaldırmadığınız, güven ve öngörülebilirliği artıramadığınız süreçte düşük faizlerin olumlu etkilerinin kısa süreli olacağını, orta vadede finansal istikrar risklerinin artacağını asla

unutmamalıyız" dedi.

Bu durumun yansımalarını Türkiye'nin risk primini ölçen CDS değerlerinde de açıkça gördüklerini söyleyen Bahçivan, son günlerde 450'ler mertebesinde dolaşan CDS'nin, Türkiye'ye olan güvenin ve finansal istikrar beklentisinin ciddi oranda yara aldığına ortaya koyduğunu kaydetti. Türk sanayicisinin ve Türk reel sektörünün bu CDS primi puanını hak etmediğini altını çizen Bahçivan, yaşanan dalgalanmaların Türk Lirası'nın itibarına gölge düşürdüğünü belirtti.

**PARA POLİTİKASI
TERCİHİNİN
MALİYETİ**

PROF. DR.
SERAP DURUSOY
yazdı 6'da

PROF. DR. SERAP DURUSOY

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
İktisat Bölümü

Para Politikası Tercihinin Maliyeti

Türkiye ekonomisi geçen haftadan beri karmaşık bir süreç yaşıyor. Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nun 21 Ekim'deki toplantısının ardından politika faizi majör bir değişiklikle 200 baz puan düşürülerek yüzde 16'ya indirildi. Faizin ineceği ortam oluşmadan ekonomideki gerçeklerden kopuk ve sıra dışı olan bu karar elbette ki ekonomiyi ve geleceğini tehdit ediyor. Bu durum haliyle "MB bunu neden yaptı?" sorularını çoğalttı. Ancak karar metninde buna ilişkin net bir ifadenin yer almadığı gözlemlendi. Elbette ki bu sorunun yanıtı kadar alınan kararın yarattığı sonuç ve olası etkiler de bir o kadar önem taşıyor.

Atılan bu adımda yüksek döviz kuru sayesinde faizi artırmadan iç talebin baskılanarak ithalatın kısıtlanması ve ihracatın artırılması, yani cari fazlanın devamlılığının hedeflendiği görüşü hakim.

Bu karar ile;

1- MB'nin bağımsızlığı tamamen rafa kaldırıldı ve banka iyiden iyiye

politize oldu.

2- Bankanın asli görevi olan fiyat istikrarının sağlanması amacından vazgeçildi ve enflasyon hedeflemesinin yerini faiz hedeflemesi aldı.

3- Siyasi otoritenin baskısı ile alınan karar ekonomi politikasında büyümenin önceliklendirildiği gerçeğini ortaya koydu. Ancak bu büyümenin sürdürülebilir, enflasyon yaratmayan ve istihdam yaratan kapsayıcı bir büyüme olması önemli. Yani büyümenin kompozisyonu da dikkate alınmadı.

4- Bu karar ile kurların yukarı yönlü eğilimi güçlendi. TL iyiden iyiye korumasız bir hale geldi. Haliyle bu durum hem dolarizasyonu tetikleyerek Türkiye'nin iki paralı bir ekonomi olmasını perçinledi hem de reel sektör ve büyüme hedefi için oldukça endişe verici bir ortam yarattı. Kuşkusuz iş dünyası için düşük faiz, istenen bir durum. Fakat faiz indiriminin kurları artırması enflasyonu da tetikleyerek uzun vadeli faizlerin de artmasına da neden oluyor. Nitekim TÜSIAD, TOBB

ve **İstanbul Sanayi Odası** bu nedenle seslerini yükseltmeye başladı.

5- Politika faizi ile uzun vadeli faizler arasındaki majör genişleme para politikasının etkin şekilde çalışmadığını da gösterdi.

6- Faiz indirimi kararı, ekonomi politikası uygulayıcılarının sınıfsal tercihini de ortaya koydu. Çünkü rekabetçi kur politikası ile enflasyon sadece reel ücretlerdeki düşüşle kontrol altına alınmaya çalışılıyor ve Türkiye'nin emek cenneti haline getirilmesinin hedeflendiği sonucunu doğuruyor. Bu da haliyle üretimin emek yoğun mu yoksa sermaye yoğun mu gerçekleşeceği tercihini ortaya koyuyor.

7- Faiz oranını düşürerek ve ihracat yoluyla cari fazla yaratılarak enflasyonun düşeceği mantığı uzun bir zaman dilimini gerektirir. Eğer bu politika da ısrar edilirse TL'deki düşük uzun bir süre daha devam ederek hane halkının daha fazla yoksullaşmasına yol açacak.

Bunların ötesinde kararın yer aldığı

metinde MB'nin görev tanımı içerisinde yer almayan sürdürülebilir finans uygulamasına ilişkin bir açıklamanın bulunması da oldukça manidar. Aslında Eylül ve Ekim metni içerik olarak çok farklı olmamakla birlikte metinde "sınırlı alan" ifadesinin kullanılması, "politika faizinde dibe gelindi" şeklinde yorumlanabileceği gibi "önümüzde iki toplantı var bunlarda da bir indirim gerçekleştirilebilir" sonucuna götürüyor.

Öte yandan bu karara ilave olarak politika faizi sonrasındaki teknik bir ayarlama olduğu gerekçesiyle TL cinsinden zorunlu karşılıklara uygulanan faiz oranlarındaki düşüş ve ayrıca kamu bankalarının konut ve ticari kredi faizlerindeki 200 baz puanlık indirimler de eklenince aslında enflasyon yokmuş gibi bir para politikasının izlendiği gerçeği ile karşı karşıya kalınıyor. Kredi faizleri indirilerek konut satışlarını artırıp inşaat sektörünün yüzünü güldürmek için alınan bu karara rağmen emtia ve girdi fiyatlarındaki

artışın maliyetleri artırması nedeniyle konut fiyatlarına yansımalarının satışın istenilen seviyeye gelmesinde önemli bir engel oluşturacağı ihtimali de yüksek. Zira bu alımı ancak üst gelir grubu gerçekleştirebilecek. Umarım kamu bankaları tarafından taşıtlar kredi faizlerinde de bir indirim gerçekleştirilemez. Çünkü böyle bir durum kamu bankalarının zararının nasıl karşılanacağı sorununu doğuracak.

Görüldüğü üzere para politikasına ilişkin alınan bu yanlış ve zamansız kararlar öngörü ve güven sorununu da beraberinde getirerek ekonomide ciddi bir tahribat yaratıyor. Bir de buna iç ve dış politik, diplomatik çatışma iklimi eklenince ekonomideki sorunlar daha kalıcı bir hale dönüşüyor. Bu nedenle bugün yapılacak MB'nin yılın son enflasyon raporu toplantısında faiz indiriminin neden yapıldığı ve enflasyonla mücadelede nasıl bir yol haritası izleneceğinin açıklanması büyük önem taşıyor.

**İSO BAŞKANI BAHÇIVAN
BÜYÜME PAHASINA
ENFLASYON
KABUL EDİLEMEZ**

AYRINTILAR S/4'TE

ISO Başkanı Erdal Bahçivan "Sürekli yıpranan TL karşılığında oluşan ihracat artışının uzun vadeli bir başan getireceğine de inanmıyoruz" dedi. (FOTOĞRAF: KARAR ARŞİV)

Büyüme pahasına enflasyon kabul edilemez

Son dönemlerde alınan ekonomik kararlar iş dünyasına da zarar veriyor. Özellikle kredili büyüme için hızla başlayan faiz indirimi döngüsünden iş dünyası da rahatsız. **ISO Başkanı Bahçivan** "Sürekli fiyat istikrarı ve finansal istikrara vurgu yapmamızın nedeni, enflasyonist bir büyüme yapısının nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağını farkında olmamızdır. Büyüme pahasına enflasyon görüşü ülkemizin yararına değil, asla kabul etmemeliyiz. Merkez Bankası temel amacı olan fiyat istikrarından uzaklaştı" dedi.

Ekonomi yönetiminde alınan yanlış kararlar iş dünyasının da gündeminde. Bir taraftan enflasyon baskısı, diğer yanda ise yüksek kur ticareti daha tedirgin hale getirdi. Özellikle bu dönemde Merkez Bankası'nın aldığı hızlı faiz indirimi döngüsünün enflasyonu etkilemeyeceğini anlatan **İstanbul Sanayi Odası (ISO) Başkanı Erdal Bahçivan**, enflasyon-kur-faiz göstergelerindeki değişimler nedeniyle geleceğe yönelik öngörü yapmakta zorlandıklarını vurguladı. **İstanbul Sanayi Odası (ISO)** Meclisi'nin ekim ayı olağan toplantısında konuşan Bahçivan "Dünyadaki enflasyonist ortam karşısında ekonomi politikaları da doğal olarak yeniden şekilleniyor. FED, Avrupa Merkez Bankası gibi büyük merkez bankalarının söyleminde değişiklikler dikkat çekiyor. Birkaç ay öncesine kadar enflasyondaki artışın geçici olduğunu vurgulayan bu kuruluşlar artık daha temkinli bir yaklaşım içerisinde. Gelişmekte olan ülkelerin merkez bankaları ise değişen

beklentilere bağlı olarak ya faiz artışına gidiyor ya da faizleri sabit tutuyor. Bu noktada ülkemize baktığımızda enflasyonun yüzde 20'ler bandına yerleştiğini, politika faizinin ise son indirimlerle birlikte yüzde 16 seviyesine çekildiğini görüyoruz. Bu gelişmeler sonrasında diğer ülkelerden farklı olarak her gün döviz kurlarının yeni rekorlar kırmasına tanık oluyor ve küresel enflasyonist baskıyı çarpan etkisiyle çok daha fazla hissediyoruz" dedi. Bu dönemde Merkez Bankası'nın çok daha tiz olması gerektiğini vurgulayan Bahçivan şöyle devam etti: "Oysa tam tersine, Merkez Bankamızın temel amacı olan fiyat istikrarından uzaklaşmış gibi görüyor ve bu durumun, bankamızın destekleyici amacı olan finansal istikrarı da risk altına aldığına tanık oluyoruz. Bugün fiyat istikrarı ve finansal istikrar konusunda yaşadığımız sorunların çözümü keşke sadece Merkez Bankası'nın faizleri indirmesi veya artırmasıyla çözülebilecek kadar basit ve kolay olsaydı. Her ne kadar faizlerin düşmesini hepimiz arzu etmek de diğer tarafta serbest piyasa koşullarında gerçekleşen fiyatlamalar var. Belirsizliği ortadan kaldırmadığımız, güven ve öngörülebilirliği artırmadığımız süreçte düşük faizlerin olumlu etkilerinin kısa süreli olacağı, orta vadede finansal istikrar risklerinin artacağına asla unutmamalıyız."

— EKONOMİ SERVİSİ

ÇÖZÜM: AKILCI VE GERÇEKÇİ UYGULAMALAR

Tüm kesimler için önemli bir belirsizlik ve endişe kaynağı olan enflasyonun bugün ekonomik bir sorun olmaktan ötesinde sosyolojik bir soruna da dönüştüğüne dikkat çeken Bahçivan, şunları söyledi: "Bir tarafta hayat pahalılığı nedeniyle alım gücü zayıflayan çalışan kesimin hakkı, yüksek ücret beklentileri, diğer tarafta artan girdi maliyetleri nedeniyle üreticilerin karşılaştığı kâr marjı baskısı aynı anda yaşanıyor. Bu durum, önümüzdeki dönem için sıcak gündem maddelerinden biri olacaktır. Hepimiz uygar, huzurlu, zengin bir Türkiye'de yaşamak istiyoruz. Gelişmiş ülkelere baktığımızda bunu nasıl başardıklarını sonucunuz. Bu bir mucize değil. Yaşadığımız huzurlu zenginlik, sadece akıl ile gerçekleştirilebilir ve uygulanabilir uzun vadeli planlamalar sonucu ortaya çıkmış bir başarmın sonucudur."

ÖZDEBİR: YÜZDE 16'LIK FAİZ CİDDİ RİSK

ASO Başkanı Nurettin Özdebir ise yüksek faiz ortamında üretimin devamlığının zor olduğunu belirterek, faiz indirimi kararını destekledi. Merkez Bankası'nın faiz indirimi kararını, kışeleşmiş ekonomi görüşlerinin dışında tartışılması gerektiğine değinen Özdebir, **ISO 500** kârlık ortalamasının yüzde 10-12 olduğu dönemde, yüzde 16'lık faizin ciddi risk algısı olduğunu dile getirdi. Teorilerin enflasyon ve faiz arasındaki nedensellik ilişkisini açıklamakta yeterli kaldığına değinen Özdebir, bu yüzden faiz karar alınırken diğer ekonomik değişkenlerin de dikkate alınması gerektiğini belirtti. Faiz indirimiyle oluşacak parasal genişlemenin imalat sanayine aktırılmasının önemine işaret eden Özdebir, aksi takdirde cari açığın artacağını vurguladı.

'İTİBARIMIZA ARTIK GÖLGE DÜŞÜYOR'

Yapılan hamlelerin risk primlerine yansımaları anlatan **Erdal Bahçivan** "Tl'deki değer kaybının hızlandığı son üç yılda Türkiye'nin CDS risk primi, nadiren 300 puanına düşüldü. Son günlerde 450'ler mertebesinde dolaşan CDS, Türkiye'ye olan güvenin ve finansal istikrar beklentisinin ciddi oranda yara aldığına ortaya koyuyor. Zaman zaman dile getirdiğimiz gibi buradan bir kez daha söyleyecek olursanız; Türk sanayisi de Türk reel sektörü de bu CDS primi puanını hak etmiyor. Bizim ne yapıp edip bunu 300'lerin altına indirecek, bir an önce güven ortamındaki bu aşınmayı giderecek ve güçlü, sürdürülebilir büyüme yolunda ilerlememiz gerekiyor. Çünkü yaşanan bu dalgalanmalar, piyasaların güvenini sarsarken en kıymetli markamız olan Türk Lirası'nı emanet ettiğimiz Merkez Bankamızın itibarına da gölge düşürüyor. Oysa dış dünyadaki gelişmelerin ekonomimizi olumsuz etkileme ihtimalinin bu kadar yüksek olduğu bir dönemde Merkez Bankası markamızın ve değerinin her zamankinden daha güçlü olması gerektiğini düşünüyoruz."

TAHMİNLERLE GERÇEKLER ARASINDAKİ FARK AÇILIYOR

Bu süreci güven ve itibar kaybıyla adlandırdıklarını anlatan **Erdal Bahçivan**, sorumluların tek kurum olmadığını ifade etti. Aynı durumun çarpıcı bir diğer örneğini de son yıllarda Orta Vadeli Program' veya Yeni Ekonomi Programı' adlarıyla açıklanan ve gelecek 3 yıla ilişkin hedeflerin yer aldığı ekonomi programlarında da gördüklerini söyledi. Bahçivan, şunları söyledi: "Örneğin biz sanayiciler için çok önemli iki göstergesi olan enflasyon ve kur tahminlerine baktığımızda öngörülen hedefler ile gerçekleştirmeler arasındaki farkın giderek açıldığını tanık oluyoruz. Geriye dönüp baktığımızda, 2018'de açıklanan programda dolar bazlı milli gelir tahminlerinde baz alınan dolar/TL kur varsayımı 2021 yılı için 6,20 TL idi. Bu tahmin 2019'da açıklanan programda 6,41; 2020 yılında açıklanan programda ise 7,68 olarak güncellenmiş. Henüz geçen Eylül'de açıklanan son programda bu yıl için 8,30; 2022 yılı içinse 9,27 olarak tahmin edilmiş. Bugün duruma baktığımızda kur şimdiden en son yapılan tahmin hedeflerini aşmış durumda. Enflasyona baktığımızda ise 2018 ve 2019'da açıklanan programlarda 2021 için TÜFE yılı sonu enflasyon hedefi yüzde 6 olarak belirlenmiş. Daha sonra 2020'de açıklanan programda bu hedef yüzde 8'e yükseltilmiş; geçen ay açıklanan son programda ise yüzde 16,2 olarak öngörülmüş. Eylül ayında yüzde 20'ye yaklaşan enflasyonun baz etkileri nedeniyle azalsa bile yıl sonunda yüzde 16,2'ye kadar gerilemesine pek ihtimal vermiyoruz."

'BU HAMLELERİ KRİZLE TECRÜBE ETTİK'

Eylül 2018, 2019 ve 2020 dönemlerinde açıklanan ekonomi programlarına yönelik olarak da olduğu gibi yıllardır dile getirildiklerini hatırlatan Bahçivan, şöyle konuştu: "Sürekli olarak fiyat istikrarı ve finansal istikrara bu kadar vurgu yapmamızın nedeni, başından beri enflasyonist bir büyüme yapısının nitelikli ve sürdürülebilir olamayacağını farkında olmamızdır. Bunun karşılığında büyüme olsa bile. Bunun altını tekrar çizerek söylüyorum: Büyüme pahasına enflasyon görüşünün ülkemizin yararına olmadığını ve asla kabul etmememiz gerektiğini düşünüyoruz. Zira geçmiş yıllarda paramız devalüe ederek ihracatı artırmaya çalıştığımız, yüksek enflasyonla yüksek büyüme yakaladığımız, fiyat istikrarını büyümeyle feda ettiğimiz dönemler, o dönemin kuşakları olarak birlikte yaşadık. Şu an o dönemleri; büyüme performanslarıyla değil üç haneli enflasyonlar ve ardi arkası kesilmeyen krizlerle hatırlıyoruz."

“Devalüasyondan medet uman sanayici olmak istemiyoruz”

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Başkanı **Erdal Bahçivan**, “2021 Türkiye’inde eski dönemlerin ‘Lap devalüasyonu, artır ihracatı!’ zihniyetiyle yaşayan, finansal istikrardan uzaklaşıp devalüasyonlardan medet uman **sanayici**-ihracatçı olmak istemiyoruz” dedi. İSO Meclisi’nin ekim ayı olağan toplantısında konuşan Bahçivan, “Büyüme pahasına enflasyon Türkiye’nin yararına değil, asla kabul etmemeliyiz” diye konuştu.

İTİBARINA GÖLGE DÜŞTÜ

Bahçivan ayrıca kurda yaşanan rekorlara dikkat çekerek “Yaşanan bu dalgalanmalar piyasaların güvenini sarsarak en büyük markamız olan Türk Lirası’nı emanet ettiğimiz merkez bankamızın itibarına da gölge düşürüyor” dedi ve ekledi:

“Faizlerin düşmesini hepimiz arzu etsek de serbest piyasa koşullarında gerçekleşen fiyatlamalar var. Belirsizliği ortadan kaldırdığımız, güven ve öngörülebilirliği artıramadığınız süreçte düşük faizlerin olumlu etkileri kısa süreli olacak, orta vadede finansal istikrar riskleri artacak.”

Erdal Bahçivan

Nurettin Özdebir

“KREDİ FAİZLERİNE YANSIMALI YOKSA CARİ AÇIK YENİDEN ARTAR”

ANKARA Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdebir ise ekim ayı meclis toplantısında yüksek faiz ortamında üretimin devamlılığının zor olduğunu belirterek, faiz indiriminin genele yayılan bir süreçte kredi faizlerine yansımaları beklediklerini bildirdi. Özdebir, “Faiz indirimi demek parasal genişleme demektir. Üretimi destekleyecek şekilde selektif kredi kanalı ile imalat **sanayisine** aktarılması önemli. Aksi takdirde tekrar cari açığı artırıcı bir etki ortaya çıkacaktır” dedi.

Büyüme pahasına enflasyon yararlı değil

İSO BAŞKANI BAHÇIVAN: ■ İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, enflasyon-kur-faiz göstergelerindeki değişimler sebebiyle geleceğe yönelik tahminde bulunmakta zorlandıklarına dikkat çekerek enflasyonist bir büyüme yapısının nitelikli ve sürdürülebilir olmayacağını söyledi. Bahçivan "Son 20 yıldır elde ettiğimiz kıymetli kazanımlardan asla vazgeçmemeliyiz. Büyüme pahasına enflasyon görüşü ülkemizin yararına değil, asla kabul etmemeliyiz" dedi.